

"אדמה יוצרת" - ירושלים "מעורב ירושלמי"

המלצות בעקבות ההרצאה של יואל שתרוג "מעורב ירושלמי"

ניכנס לעיר דרך גשר המיתרים שהפך לשער הכניסה לעיר ובהדרגה גם לאחד מהסמלים שלה. בכיכר ציון שברחוב יפו, אם נביט לכיוון המדרכה ניתקל במכסה ביוב שונה עליו מוטבעת יד ימין. יד זו היא חלק מיצירה של האמן מיכה אולמן הנושאת את השם מים. שכונת ממילא ממוקמת למרגלות העיר העתיקה בהמשך רחוב יפו. בית שטרן ברחוב ממילא 18, הבית אירח, את בנימיין זאב הרצל בביקורו בארץ ב-1898 לאחר השחזור כיום משמש המבנה כחנות של סטימצקי ובית קפה נחמד..

שער יפו או בשמו הערבי באב אל חיליל (שער חברון) על שם הדרך שיצאה ממנו גם לחברון. בכניסה מצד שמאל של שער יפו שני קברים, האגדה מספרת שהם של שני המהנדסים שבנו את החומה עבור הסולטאן, בתום עבודות הבנייה ציווה הסולטאן הזועם לערוף את הראשים שלהם מפני שלא כללו את הר ציון בתחומי העיר שבין החומות. מצד שמאל קרוב לשני הקברים תחנת מידע של עיריית ירושלים ממליץ להיכנס, יש דפי מסלול לעיר העתיקה המחולקים בחינם, ורצוי לקחת את מפת העיר העתיקה גם היא בחינם. מצד ימין מתנשא מגדל דוד

מול מגדל דוד בית הדואר. על הקיר מצד שמאל תיבת דואר אדומה מתקופת האנגלים

צמוד לדואר מצד שמאל שער מתכת סתמי, ניתן להיכנס דרכו למתחם מרתק בו ממוקמת כנסיית המשיח, מומלץ לשבת בקפה שבמתחם הכנסייה.

רחוב הנוצרים, רחוב צבעוני עם שפע של חנויות ריח קפה ומאפים בבית מס 54. ממוקמת מאפיית "שאור" מומלץ לתפס במדרגות, להתרווח בזולה של אימן ולהתענג מקפה ומאפה מקומי ומוסיקת עולם שאימן אוסף ומשמיע לאורחיו.

במרחק הליכה של שתי דקות משם ברחוב הנוצרים 98 ממוקמת חנות הבדים של איברהים אבו חלאף

כנסיית הקבר (נקראת גם כנסיית הקבר הקדוש) שוכנת ברובע הנוצרי של העיר בסופה של "הויה דולורוזה".

דיר אל סולטאן בתרגום לעברית: מנזר המלך הוא מתחם על גג קפלת הלנה בכנסיית הקבר. על פי רוב המסורות, זהו חלק מהתחנה התשיעית בווייה דולורוזה, והוא שייך לכנסייה האתיופית. מעין כפר אפריקני אותנטי.

בתחנה השישית של דרך הייסורים ביתה של ורוניקה האישה שבאה לנגב את פני ישו עם ממחטה רטובה, וכשנגבה את פניו נטמעה דמות הפנים בממחטה.

מאחורי דלת כוך קטן ובו בית מלאכה לציור איקונים המצוירים במקום ומופצים ברחבי העולם. הציירות הן 4 נזירות חביבות ומוכשרות המנציחות בציורים שלהן את סבלו של ישו ואת שקרה לו בתחנה השישית.

לא רחוק משם חנות מקורית המתמחה בסוגים שונים של מטאטאים ומברשות.

בווייה דולורוזה 7 שברובע המוסלמי ממוקם ההוספיס האוסטרי

גולת הכותרת של המקום הוא בית הקפה הפתוח לקהל המטיילים בעיר העתיקה, התחושה היא כאילו במנהרת הזמן הגענו לוינה.

בקרבת שער החדש במפגש הרחובות השער החדש והאחים ניתן למצוא את היד השנייה מהיצירה של מיכה אולמן

מול יד שמאל בצומת הרחובות השער החדש ורחוב האחים, חנות ובית מלאכה בו צעירות מקומיות מוכשרות המצירות על אריחים ויוצרות יצירות נוספות מקרמיקה, יפה ולא יקר. בית הכנסת האיטלקי שהגיע מבוקליאני שבאיטליה ממוקם ברחוב הילל 27

מול בית הכנסת הסניף הראשון של **קפה ארומה** ובמעלה הרחוב הסניף הראשון של **קפה הילל**, שני ענקים מעולם הקפה שנוסדו בירושלים וכבשו את הארץ.

מגרש הרוסים

מרחוב יפו ניתן לחצות את הכביש לצד שמאל להיכנס לרחוב הלני המלכה ומצד שמאל **צמר סרגי** המאוכלסת כיום על ידי החברה להגנת הטבע ומשרד החקלאות אם נפנה ימינה מצד ימין בית המעצר של **מגרש הרוסים** ליד השער של בית המעצר בור חצוב המוקף בגדר נמוכה, ובו עמוד אבן ענק שהתגלה במקום לפני שנים. בסמוך **קתדרלת השילוש הקדוש** מאחורי הכנסייה הרוסית אכסניית הצליינות הרוסית שהוסב בתקופת המנדט הבריטי ל**בית סהר** שבו נכלאו מאות מלוחמי המחתרות – ההגנה, האצל והלחי. בית הסהר שוחזר והפך למוזיאון.

במאה שערים ברחוב מאה שערים 26 בית מלאכה וחנות " **אומנות עץ הזית**" בפאתי שכונת מאה שערים לכוון השוק הבוכרי ברחוב יואל 18 ממוקם בית המלאכה של **יעקב עזר**, והשירותים שהוא מספק הם בעיקר ניקוי ושיפוץ כובעים.

נמשיך ברחוב יואל לשוק הבוכרים ונגיע ל**טאבון של אליהו**, בתוח החל מהשעה 17:00. המקום סגור בבוקר. ואם לא שבעתם מהפיתה של אליהו צמוד אליו מצד שמאל **הפלאפל של התימני**, חוץ מפלאפל יש במקום מטעמים תימנים כמו לחוח, מלאוח וג'אחנן.

השער העקום ממוקם ברחוב עמינדב שבשכונת אבו טור, בחלק התחתון של מלון הר ציון (דרך חברון 17) **חמם טורקי** מקורי מרחוב אגריפס שער קטן דרכו ניתן ניכנס לשכונת **אוהל משה** על שם משה מונטיפיורי. אם ממשיכים מערבה לאורך ר"ח אגריפס בסמוך לבית 85 כתובת נוספת המכריזה שאנחנו ניצבים בשער השכונה אוהל משה. **בבית שברחוב הגלבע 11** התגוררה במשך שנים משפחת נבון.

הגן שנמצא בשכונה והיה ידוע **כגן התות**, קיבל ביולי 2005 רשמית את השם **גן הבוסתן הספרדי**.

ברחוב הכרמל 30 מוסד חשוב בחיי התרבות של ירושלים בתחילת המאה פעל במקום בית ההוצאה לאור של **שלמה ישראל שיריזלי**.

בסמוך לגינה "**בית אברהם ואוהל שרה**" בית הכנסת הוקם על ידי יוצאי יוון. משמאל ניתן לראות את בית הכנסת **אהל משה על שם משה מונטיפיורי** – הוא נחנך בשנת 1886 ונקרא על שם מקים השכונה.

בית הכנסת חסד ורחמים המתפללים מספרים בשנות העשרים של המאה עשרים שכן במקום בית מרזח שנגאל תמורת עשר לירות והפך לבית כנסת.

שער אבן מכניס אותנו למתחם **בְּתֵי רֶאֶנְד** – שנבנו בין השנים (1907 - 1910) שנקרא על שם מייסדה, **מנחם מנדל הכהן ראנד**.

שוק מחנה יהודה בין הרחובות יפו ואגריפס

רחוב האגס אחד, **מעל לחנות הירקות**, בראשית שנות ה-2000 שונה שמו של רחוב האגס לרחוב **אליהו יעקב בנאי**, שהיה, מחלוצי השוק ואחת הדמויות הבולטות בו. **עזרה** הוא מוסד ותיק בשוק העירקי ברחוב מחנה יהודה 8, בעל מעמד מיתולוגי, המגיש אוכל ביתי, עממי ופשוט. המקום, שמסמל את מחנה יהודה של פעם, זוכה עדיין לפופולאריות רבה.

מותג קולינרי נוסף שבשוק היא מסעדת **רחמו** ברחוב האשכול 5 גן מטופח בשכונת קטמון במרכז הגן ממוקמת כנסייה קטנה זהו **מנזר סן סימון**, בשנות ה 30 של המאה ה-20 התגורר במקום המשורר **שאל טשרנובסקי** וכאן נפטר.

הבית ברח' רחל אימנו 20. **וילה שרקסי** הווילה המפוארת הוקמה בשנות ה 30 על ידי קבלן הערבי-נוצרי עד מלחמת העולם השנייה שימש המבנה את קונסולית **צ'כוסלובקיה**. כיום משמש המבנה את **השגרירות הנוצרית הבינלאומית**.

נחזור לרחוב עמק רפאים וברחוב מסריק נפנה שמאלה ולא רחוק ממסעדת **מסריק** סמטה סודית ירוקה ויפה. ותיקי השכונה מכנים אותה בשם **סמטת ג'ימי** על שם כלב תחש קטן.

ברחוב עמק רפאים יש שני בתי קברות יוצאי דופן, האחד של **נוצרים טמפלרים**, ובו טמונים גם סיפורים רבים והשני צמוד אליו של נוצרים משיחיים.

בית קברות מוזר נוסף ממוקם **בארמון הנציב** והמתחם הוא בית קברות לחיות ובו קבורים בעלי החיים של דיירי הארמון.

כלבו של מזכיר הנציב העליון, חתולה **פילס** שהייתה חייית המחמד של אחד מחיילי האו"ם ששירת בארמון. בעלי החיים זכו למיקום עם נוף מדהים. (צריך לקבל אישור לביקור במתחם) ומכאן לבית קברות אחר הממוקם **בתלפיות**.

בצומת הרחובות **קורא הדורות וקלזנר** ישנה חלקת דשא גדולה, מוקפת בגדר סורגים גבוהה. במרכז רחבת הדשא אנדרטת אבן, המציינת באנגלית כי המקום משמש כבית קברות בריטי.

ברחוב עין גדי 28 שבתלפיות בית - **אליעזר בן יהודה**, מחייה השפה העברית,

יוסף קלזנר היסטוריון וחוקר הספרות, התגורר בתלפיות בבית פינתי **ברחוב יחזקאל 15 (היום - רחוב קלזנר)**

בית **ש"י עגנון** שוכן **ברחוב קלזנר 16**, במבנה מבוצר וכמעט נטול חלונות.

חומר קריאה על שכונת רחביה מתוך אתר **"מסע אחר"**

בית **ג'ייקובס**, עד 1974 שימש המבנה (שדרות בו מימון 46) הזה כבית ראש הממשלה התגוררו בו **בן גוריון, לוי אשכול, גולדה**, אגב המושג **המטבח של גולדה** בו נפלו החלטות גורליות נולד בבית זה שעומד כיום נטוש עזוב ומוזנח.

בית ארתור רופין נבנה ברחוב רמב"ן 30.

ארתור רופין ממיסדי שכונת רחביה ' בחלק האחורי של חצר הבית פגודה מצועצעת שבאופן רשמי שימשה כמחסן וחדר כביסה, ובאופן בילתי רשמי מפקדה חשאית של ילדי השכונה.

בית גד פרומקין או **בית חבצלת** נבנה ברחוב אבן עזרא 22

עבור השופט גד פרומקין בנו של ישראל דב פרומקין עורך עיתון "חבצלת", ועל שם העיתון נקרא הבית.

בית הנשיא יצחק בן צבי (כיום יד בן צבי)

בית הנשיא בתקופת כהונתו של נשיא מדינת ישראל יצחק בן צבי הוא מתחם של מבנים בשכונת רחביה בירושלים המשמשים כיום את יד בן צבי. מתחם זה נמצא ברחוב אלחריזי 17.

בית מולכו ידוע גם כ"**קפה רחביה**" ברחוב רמב"ן 20,

בשנות ה-30 של המאה ה-20 פעל בקומה הראשונה של המבנה "קפה רחביה" שהיה אחד מראשוני בתי הקפה המודרניים של ירושלים, בית הקפה נסגר בשנות ה-50 ומשמש כיום כמיני מרקט.

ברחוב קרן קיימת 10 **פעל קפה חרמון** היה אחד המוסדות החשובים של השכונה, נוסד ב 1938

לאה גולדברג ישבה רבות בבית הקפה ולמדה כאן גרמנית.

ובנוסף ישבו במקום בן גוריון דוד רמז וגולדה מאיר, ויש המספרים שכאן התבשלו כל ההדלפות של אותם ימים.

ואם רמת הקופאין שלך בדם ירדה ואתם זקוקים דחוף לכוס קפה, כמה עשרות מטרים ואנו ברחוב אבן גבירול שם ממוקם בית קפה שכונתי שקט ונחמד.

בית מנחם אוסישקין מכונה גם **בית מחניים** ברחוב אוסישקין 7.

מעל הכניסה למבנה מוצב השלט "בית מחניים"

בין המבנים בשכונה ניצבת **הטחנה** מבנה טחנת הרוח נבנה באמצע המאה ה-19 על ידי הכנסייה היוונית-אורתודוקסית בירושלים, בלב שטח חקלאי בן אלפי דונמים.

הטחנה שימשה להפקת קמח משדות החיטה שבאזור, כיום משמש המבנה כמרכז קניות ציורי.

יולה לאה, בשדרות בן מימון מס' 6. נבנתה עבור **נסיב - עורך דין** שפעל בירושלים בתקופת המנדט הבריטי

קבר יאסון הוא קבר מתקופת בית המקדש השני הקבר ממוקם במרכז "עיר המתים" של ירושלים מתקופת הבית השני, הקבר התגלה ב 1956 כאשר פוצצו הסלעים על מנת לפלס את הקרקע לקראת בנייתו של בניין **ברחוב אלפסי 10**, ולאחר שהוחלט לשמר את המקום, קיבל הקבר את מספר הבניין שהיה אמור להיבנות במקום.

למשורת **לאה גולדברג** חיבה מיוחדת לשכונה, בשנות ה-60 היא התגוררה בבית שברחוב אלפסי 16.

ובדירת המרתף של הבית שברחוב אלפסי 25 הסתתר ב 1943 **מנחם בגין** כאן נולד בנו בכורו **בנימין**, הבריטים גילו את דירת המסתור בעקבות הלשנה אך לא תפסו אותו כי הוא היה באותו הזמן בתל אביב.

גן הכוזרי הוא חלק מהראה הירוקה של השכונה, הגן נמצא בשדרת רבי יהודה הלוי ומקשר בין רחוב הקרן הקיימת לרחוב רמב"ן בשכונה. לא רחוק ממנו **גן אליעזר ילין** שברחוב רמב"ן.

וגינה נוספת מעניינת נמצאת בחצר "**ראש רחביה**" בית ברחוב קרן קיימת 8 ייחודו של המקום הוא במזרקת הזכוכית הניצבת בין הצמחייה בחצר הבית.

מצורף קישור לרשימת ההרצאות של יואל שתרוג

לחלק מהאתרים צרפנו קישור עם חומר עזר נוסף

בהצלחה - יואל שתרוג וצוות אדמה

לעמוד הבית של **אתר אדמה**
אדמה יוצרת - השקמה 79 לפיד 08-9765845 050-5311857